

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Kandidatuppsats

”Har man lite fotbollshjärna så...”

*En kvalitativ studie om regelbrott inom herrfotboll
i division fyra och fem*

Författare: Erik Stjernström & Daniel
Adriansson

Handledare: Julia Rönnbäck

Examinator: Terese Anving

Termin: HT18

Ämne: Sociologi

Nivå: Kandidat

Linnéuniversitetet
Kalmar Växjö

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to study the violations of soccer rules committed by male soccer players. Our methodological approach is qualitative, and our material consists of interviews with six players and three coaches active in division four and five in Småland. The theoretical framework we use consists of two concepts, namely social control and habitus in relation to fields. Our result display that there occur two different kinds of rule violations, intellectual and emotional. The intellectual rule violations are characterized by consideration of gain and loss. The emotional rule violations are not characterized by reflection from players but originate from negative emotions, these emotions in turn engender rule violations. Throughout these two themes we argue that both players and coaches are influenced by their experiences and past. This prehistory gives players and coaches schemas which help them to know when it is accepted to break or not to break the rules of soccer. The intellectual rule violations are motivated through the behavioral schema that both players and coaches have. These schemas are reproduced by informal comprehensions that exists in the world of soccer. The emotional rule violations are also motivated through behavioral schemas but are unlike the intellectual violations counteracted by informal comprehension. Although, these violations are still reproduced as they are deeply embedded in player and coaches behavioral schemas.

Nyckelord

Herrfotboll, regelbrott, social kontroll, habitus och fält.

Tack

Vi vill lämna ett stort tack till våra informanter som bidragit med ytterst intressanta och givande utsagor, utan er hade det aldrig blivit någon uppsats. Vi vill självklart också tacka vår handledare Julia Rönnbäck som kommit med konstruktiv kritik och varit till en stor hjälp genom hela skrivprocessen!

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	<i>Syfte och frågeställningar</i>	2
1.2	<i>Disposition</i>	3
2	Tidigare forskning	3
3	Teoretiskt ramverk	9
3.1	<i>Habitus och fält</i>	10
3.2	<i>Social kontroll</i>	11
4	Metodologiskt tillvägagångssätt	15
4.1	<i>Metodval</i>	15
4.2	<i>Urval och genomförande</i>	16
4.3	<i>Transkribering och analysmetod</i>	20
4.4	<i>Etiska principer</i>	21
4.5	<i>Metoddiskussion</i>	22
5	Resultat och Analys	25
5.1.1	Informanterna	25
5.1.2	“Det började när jag var liten”	26
5.2	<i>Intellektuella regelbrott</i>	30
5.2.1	“Smart att dra ner honom där”	30
5.2.2	“Filmning och förstärkning, jävla skillnad”	35
5.3	<i>Emotionella regelbrott</i>	39
6	Slutsatser och diskussion	43
7	Vidare forskning av ämnet	46
8	Referenslista	47
8.1	<i>Elektroniska tidskrifter</i>	47
1.1	<i>Böcker</i>	49
8.2	<i>Internetkällor</i>	50
9	Bilagor	52
9.1	<i>Bilaga 1 - Intervjuguide för fotbollsspelare</i>	52
9.2	<i>Bilaga 2 - Intervjuguide för fotbollstränare</i>	56

1 Inledning

I Herrallsvenskan bara säsongen 2018 blåste domarna på 5639 regelöverträdelser och detta resulterade i 734 varningar i form av gula kort och 27 matchstraff, det vill säga röda kort (Allsvenskan 2018, lagstatistik). Fotbollen eller herrfotbollen vilken kommande uppsats kommer fokusera på är idag en stor del av vårt samhälle och matcher arrangeras ständigt för spelare i alla åldrar. Alla har vi någon gång kommit i kontakt med fotbollen, om det endast är några få minuter innan man zappar vidare på TVn eller om man kontinuerligt går på klubbmatcher. Fotboll har sitt egna regelverk där vissa handlingar är tillåtna och andra inte. Men trots tydliga regler bryts dessa ständigt i matchsammanhang både på elitnivå som visat ovan och i lägre divisioner.

Extra relevant för herrfotbollen är diskussionen kring filmningar. En filmning är när en spelare ramlar av egen avsikt för att iscensätta att en motspelare utfört en ej tillåten tackling. Ett samtida exempel är den professionella fotbollsspelaren Neymar Jr och all den uppståndelse som uppkom kring sommaren 2018s världsmästerskap. Neymar har pekats ut som den spelare som filmade mest av alla och på grund av detta har han utstått mycket hat och stora drev har förts kring honom på sociala medier (Expressen, 2018). Speglas denna negativa syn på filmningar ner på lägre nivå av fotboll? Varför fortsätter det att ske trots att synen på filmningar är så pass negativ?

Utöver filmningen som kanske är den mest aktuella och mest kända regelöverträdelsen i herrfotboll debatteras även en annan överträdelse. Den amerikanska sportkanalen ESPN skriver i en artikel att den medvetna

tacklingen mot kontringar är en överträdelse som måste ses över. En medveten tackling menar de är en otillåten handling som endast är menad till att stoppa ett kontrande anfall genom att ge sig på spelaren och inte bollen. Idag sanktioneras endast den tacklande spelaren med ett gult kort samt en frispark mot sitt lag, ESPN argumenterar för att chansen till mål som en kontring ger inte kan jämföras med en frispark och ett gult kort. Detta “taktiska regelbrott” menar ESPN har en viss negativ inverkan på fotbollen och hämmar vad som ses som ett roligt eller underhållande spel. Skribenten menar att möjligheten att genomföra en otillåten handling som ger fördelar till laget medför en viss lockelse, alltså det lönar sig att ta “ett gult kort för laget” (Cox 2018, ESPN).

Stoppandet av kontringen blir intressant för en bredare förståelse av regelbrytande som stort och man kan undersöka om detta även sker i lägre divisioner. Hur kan vi förstå det taktiska regelbrytandet som ett eventuellt strukturellt fenomen? Vilka handlingar blir okej på en fotbollsplan i jakten på fördelar? Hur kommer det sig att manliga fotbollsspelare går ut på planen och väljer att ta till otillåtna handlingar och fula knep mot sina motståndare? Och hur förhåller sig tränare till samma fenomen? Likt i samhället där avvikande från lagen resulterar i sanktioner i form av böter eller fängelsestraff sanktioneras fotbollsspelare när de bryter mot regelverket, detta verkar dock inte hämma spelarna. Föreliggande uppsats behandlar dessa frågor. Vidare kommer vi bredda kunskapen kring regelbrott som gång på gång begås på medelnivå av herrfotboll, mer exakt division fyra och fem.

1.1 Syfte och frågeställningar

Vårt syfte är att utifrån tre tränare samt sex spelares utsagor studera herrfotbollsspelares regelbrott mot sportens regelverk. Detta ämnar vi göra genom att besvara följande frågeställningar:

- Vad för slags regelbrott begås på en fotbollsplan?
- Hur motiveras och reproduceras dessa regelbrott?

1.2 Disposition

Uppsatsen kommer att disponeras på följande sätt: Först kommer vi att presentera relevant forskning som har förts i relation till vår studie. Den forskning som kommer att presenteras i forskningsöversikten består bland annat av studier förda kring fotboll, fotbollens regelverk samt normer inom sport. Efter den tidigare forskningen kommer det teoretiska ramverket för vår uppsats att presenteras. Vi kommer att presentera de olika teoretiska grunder vilka vi står på och som vi kommer att använda för analys av den empiri vi erhållit. Genomgående i vårt teoretiska ramverk kommer vi också att argumentera för hur just dessa teorier och begrepp ska användas för att besvara uppsatsens syfte. Därefter kommer vi att presentera vårt metodologiska tillvägagångssätt. Läsaren kommer att få ta del av hur vi motiverar vårt metodval, vårt urval, vårt genomförande av både intervjuer och analys samt hur vi har förhållit oss till de forskningsetiska principer som måste respekteras. Därefter kommer vi i resultatavsnittet att med hjälp av den valda teorin tolka och analysera vårt insamlade material. Avslutningsvis presenterar vi våra slutsatser samt en avslutande diskussion. Vi ger också förslag på hur vidare forskning kring ämnet skulle kunna behandlas.

2 Tidigare forskning

I följande avsnitt kommer vi att presentera forskningsläget kring herrfotboll och de ingångar diverse forskare har gjort på fältet. Vi presenterar bland annat studier som behandlar fotbollens "fair play" ideal, studier angående fotbollens regelverk, tränarens metoder i interaktion med sina spelare och hur normstrukturer styr visst beteende inom idrott.

Fotboll som sport har beforskats på flera olika sätt. Bland annat har genusforskaren Jon Swain (2000) studerat hur maskulinitet hos pojkar konstrueras genom brittisk juniorfotboll. En annan genusforskare som också har behandlat ämnet är Jesper Fundberg (2003) med en studie om maskulinitetsideal inom pojkfotboll. Fotbollen har också beforskats av historieforskare, bland annat Torbjörn Andersson (2002) och hans avhandling om fotbollens kulturhistoria. Vidare har även huliganism (Radman 2013) och våldet runt om kring fotbollen (Stott & Raicher 1998) beforskats. Därtill finns det en internationell tidskrift, vid namn "Soccer & Society" som endast publicerar forskning om fotboll sett från ett samhällsvetenskapligt synsätt.

Bo Carlssons (2001) följande essä presenterar fotbollens "rättskultur" ur ett rättssociologiskt perspektiv. Carlsson lägger stor vikt vid att belysa regler och regelbrott i samspel med traditionella de fair play-ideal som finns. Författaren lägger också vikt vid utveckling av hederskoder som säger att spelare ska bete sig respektfullt även mot motståndare. Trots att det finns en hederskodex som styr vissa beteende inom fotboll menar Carlsson att fotbollen till största del styrs av det satta regelverk eller de spelregler som finns, och dessa i sig sätter sin prägel på spelet. Författaren beskriver att detta ger upphov till två mycket intressanta frågeställningar, först domarens roll i det hela och vidare också vad spelarna har för förhållningssätt till spelreglerna. Carlsson funderar i sin essä kring om regler kan manipuleras eller om de verkligen ska de följas till punkt och pricka (Carlsson 2001, 13). Ett exempel från Carlssons essä hanterar fusk i form av filmningar. Carlsson menar att fusk ses som något osportsligt och inget som uppfattas som schysst beteende, trots detta sker det gång på gång fusk i form av filmningar inom sporten. Carlsson ställer sig frågan om det blir okej för fotbollsspelare att fuska när det ger dem själva en fördel? Tillsammans med ovanstående fråga menar Carlsson att det finns "oskrivna regler" som

säger hur man beter sig “fair”. Mycket har hänt sedan 2001, bland annat ger alla former av filmningar idag gult eller rött kort. Vi anser att denna studie är relevant för oss då den belyser oskrivna regler inom fotboll samt för en diskussion om regelbrott.

Ytterligare forskare som nämner “fair-play” är J.L Castilla, M. Anibal och M. González-Ramallal (2015) som i en studie undersökt rättssystemet och hur det verkar inom fotboll. Författarna menar att även om fotbollens regelverk idag är “hyper-reglerat”, reglerar det inte alla aspekter. Sedan fotboll först började regleras har det implementerats otaliga regler för att kontrollera spelares beteende på planen och fokus idag ligger på att försöka få spelare att bete sig enligt “fair-play” (Castilla et al. 2015, 581). Castilla et al. använder sig av ett exempel då under en champions league match en spelare (Luiz Adriano) uppträdde emot vad som anses vara “fair-play” vilket resulterade i stora kontroverser mot spelaren i fråga. Adriano hade enligt regelverket inte brutit mot reglerna och kunde därav inte sanktioneras av domaren under matchen, dock skapade händelsen stor uppmärksamhet och UEFA blev tvungna att agera och sanktionerade därav Adriano i efterhand. Detta i sig skapade kontroverser från allmänheten då “fair-play” endast objektivt är rekommendationer för uppträdande. Castillo et al. ser sanktionen som ett resultat av att fotboll idag är ett så pass stort socialt fenomen att det räcker inte längre med ett regelverk. UEFA var tvungna att rättfärdiga sitt beslut och själva tolka sitt regelverk genom att yrka på att Adriano hade uppträtt “osportsligt” (Castilla et al. 2015, 584). Castilla et al. menar i slutändan att hur regelverket inom fotboll ska se ut är en svår nöt att knäcka då regler och handlingar tolkas olika (Castilla et al. 2015, 586). I relation till vår uppsats, även om vi inte behandlar ett “fair-play” -förhållningssätt blir Castillas et al. studie relevant då den tar upp ett annat slags regelbrytande, nämligen brytandet av de rekommendationer som finns för spelare att förhålla sig till.

Jorge de Morais och Túlio Barreto (2011) har skrivit en artikel om regler och normer inom sport. Författarna använder sig av Norbert Elias och hans figurationer kring att regler och normer inom sport är, precis som i samhället fasta och samtidigt elastiska. Författarna genomför detta genom att diskutera Elias koncept tillsammans med en empirisk illustration och exempel från fotbollens regelverk (Morais & Barreto 2011, 212). Författarnas resultat visade att Elias koncept angående att regler inom fotboll både är elastiska och fasta hade stor förklarande kraft för exempel i fotbollens regelverk, det vill säga författarens exempel, offsideregeln. Reglerna definierar på många sätt fotbollen. Reglerna får inte bli för elastiska eller för fasta för om så är fallet, tappar sporten sin identitet. Författarna avslutar sina resonemang med att fastslå att aktörer (spelare) söker efter den bästa vägen till att nå sina mål, alltså att vinna matchen. På vägen till detta mål får spelare förhålla sig och tolka reglerna som verkar både fast och elastiskt (Ventura de Morais, Velho Barreto 2011, 224). Denna studien blir intressant i relation till vår studie då den behandlar regelverket, hur den verkar och hur den tolkas under matcher. Till skillnad från denna studie så väljer vi att fokusera på regelbrytande handlingar istället för just regelverket och vilken balans den har. Trots detta anser vi den vara intressant att ta upp då den precis som vi behandlar hur regelverket kan tolkas, vilket görs med det slutgiltiga målet att vinna i åtanke.

Nedan presenteras en studie gjord om vilka metoder fotbollstränare använder för att styra spelares beteende. Forskarna Potrac, Jones och Cushion (2006) har intervjuat och observerat fyra professionella manliga fotbollstränare vilka tillhörde fyra olika lag från England, alla med omfattande erfarenhet av träning. Forskarna kom fram till att tränare använder sig av fyra olika metoder i sitt tränande varav två vi ser intressanta i relation till vår studie. Den första av dessa är att instruera spelare. Forskarna menar att detta beteende sker mest

frekvent då tränare har genom sin karriär “snappat upp” detta beteende av andra tränare och även från sitt egna tidigare fotbollsspelande. Samma beteende reproduceras då pensionerade spelare går in i rollen som tränare (Potrac et.al 2006, 40, 41). Den andra metoden tränare använder sig av är beröm. Här menar Potrac et.al (2006) att tränarna har kontroll över spelarnas belöningar, vilka kan komma i form av verbala eller icke verbala. Detta använder sig tränare av för att förstärka det beteende som de ser önskvärt (Potrac et al. 2006, 41). Den tredje och fjärde metoden tränare använde sig av var utskällning och tyst observering (Potrac et al. 2006, 42, 43). Avslutningsvis skriver forskarna att det krävs mer forskning för att finna en bild av hur en perfekt tränare ska bete sig (Potrac et al. 2006, 43). Vår studie kommer inte att utveckla dessa tankar men vi anser ändå att denna forskning ter sig relevant för vår uppsats då den målar upp en bild av vilka metoder tränare använder sig av för att styra spelares beteende. Samt hur tränare överför beteende till spelare.

Vidare tar J, Waldron, Q, Lynn och V, Krane (2011) upp hur gruppkultur och strukturella överensstämmelser sker inom en grupp av lagkamrater. Författarna fokuserar främst på det manliga och skriver i artikeln att det sker en press mot att inte bete sig “feminint” och att det i motsatt sken uppmuntras att bete sig maskulint och utstråla “styrka”. Det ter sig i detta fall att idrottare försöker passa in i gruppen, till exempel en grupp i form av ett lag. Det sker en överensstämmelse, en rationalisering och uppmuntran av ett visst beteende inom gruppen, det skapas en avvikande överensstämmelse av maskulint beteende som reproduceras och blir till en struktur inom en idrottsgrupp (Waldron et al. 2011, 113). Studien ovan bevisar att det finns en stark vilja att passa in genom att bete sig som de resterande i laget, alltså att följa de normer som säger att man ska bete sig maskulint. Till skillnad från ovanstående artikel vilken studerar manliga spelare från nio olika sporter däribland basket,

simning och även fotboll avgränsar vi vår studie till endast herrfotboll. Vi vill undersöka om det finns likt ovannämnd normstruktur, beteendescheman som motiverar och reproducerar även regelbrott.

För att förklara varför idrottare vänder sig till dopning har Hughes och Coakley (1991) använt sig av rapporter från tränarutbildningar där tränare och idrottare uttalat sig. De har även kombinerat detta med utsagor från atleters egna självbiografier. Via detta material har de kommit fram till fyra normer, en så kallad sportetik vilken många idrottare kollektivt accepterar. Författarna förklarar att avvikande beteendet inte sker som en produkt av materiella och strukturella faktorer såsom "oreta i samhället". Dessa normer som idrottare åtar sig gör de för att kunna bli kallade just idrottare av jämlikar, normerna är:

1. "Att vara idrottare betyder att man måste offra annat för sporten".
2. "strävan efter åtskillnad"
3. "accepterande av risker och spelade genom smärta"
4. "vägran att acceptera hinder i jakten på möjligheter"

Dessa normer leder till avvikande beteende när de tas på för stort allvar av idrottare, det vill säga att de förhåller sig till dem till det extrema, det som författarna kallar överkonformitet. Idrottare väljer därför att dopa sig för att de vill vinna men framförallt vill de fortsätta vara en del av subkulturen idrottare (Hughes & Coakley 1991, 321). Författarnas studie blir intressant i relation till vår studie då de presenterar anledningar till doping, vilket är ett slags regelbrytande. Vi vill fortsätta på denna linjen och belysa andra slags regelbrott, nämligen de som begås på fotbollsplanen samt hur de motiveras och reproduceras.

E.M. Martin, D. Gould och M. E. Ewing (2017) har genom kvantitativa enkäter undersökt regelbrytande och antisocialt beteende (våldsamma eller kränkande handlingar) hos idrottande ungdomar i USA, där cirka en tredjedel var fotbollsspelare (E.M. Martin et al. 2017, 68). Deras resultat visar att bland de ungdomar som observerat regelbrott trodde flest att detta var ett resultat av deras starka vilja att vinna. Därefter uppgav ungdomarna att de trodde det berodde på att regelbrytaren inte ville stämplas som opopulär, agerade utefter tränare eller föräldrars uppmaningar eller att de inte ville göra tränare eller föräldrar besvikna. När det kommer till antisocialt beteende visade resultatet att det sällan förekom (E.M. Martin et al. 2017, 70). För att förklara detta resultat använder sig författarna av psykologiska mål teorier och drar "viljan att vinna" till att ungdomarna motiveras av egoistiska tendenser där de söker att visa sin skicklighet större än andras. Detta har även visats leda till mindre fungerande moral samt minskad respekt för regler (E.M. Martin et al. 2017, 75). Vi är medvetna om att denna studie föreslår ett svar på frågan hur regelbrott motiveras, dock ur ett psykologiskt perspektiv. Även vi ämnar ta reda på hur regelbrott motiveras men utifrån ny empiri, andra teorier samt även studera hur regelbrott reproduceras inom herrfotboll.

3 Teoretiskt ramverk

I **detta** avsnitt kommer vi behandla de olika teoretiska ingångar vi kommer att använda vid analys av vår empiri. Först kommer vi beskriva habitus i relation till begreppet fält. Därefter kommer vi förklara vad social kontroll innebär utifrån två perspektiv, den formella och den informella sociala kontrollen. Genomgående kommer vi även argumentera varför dessa två begreppsbilder ter sig lämpliga för vår studie.

3.1 Habitus och fält

För att analysera fotbollsspelares regelbrytande kommer vi använda oss av habitusbegreppet. Pierre Bourdieu (1991) beskriver habitus som ett förkroppsligat dispositionsystem, ett system personer anskaffar sig uttryckligt eller underförstått. Detta system formas och reproduceras tillsammans med all biografisk historia en individ erfar under sitt liv (Bourdieu 1991, 133). Detta betyder att ett habitus varierar från person till person beroende på vilken slags kontext personen i fråga har anskaffat sitt habitus i relation till. Systemet fungerar sedan på ett sådant sätt att det alstrar fram scheman som i sin tur genererar strategier för beteende, det skapar ett system som ger individer förmågan att uppfatta de möjligheter samt vad som ska göras i en given situation (Bourdieu 1995, 38). Som individ gör man alltså sina val utifrån sitt habitus men Bourdieu yrkar också på att habitus även bestämmer hur man utför dessa handlingar (Bourdieu 1995, 19). Habitus är som sagt sammankopplat och skapat i relation till olika situationer (Bourdieu 1991, 89). Habitus uttrycker sig därav olika relaterat till olika kontexter. I andra ordalag så finns det olika fält, olika "spelplaner" vilka habitus verkar i relation till, Bourdieu (1991) belyser detta på följande vis:

"För att ett fält ska fungera krävs att där finns insatser, och människor som är redo att spela spelet, begåvade med det habitus som förutsätter att de känner till och erkänner spelets och insatsernas inneboende lagar, etc." (Bourdieu 1991, 128).

På fältet pågår det kamper om kapital specifikt anknutet till fältet, ett kapital som alltså endast besitter värde i relation till fältet. Värdet av detta kapitel är kollektivt berättigat av alla fältets deltagare, de är alla överens om att det är värt att kämpa för. Bourdieu uttrycker att den som står som vinnare av kampen

innehåller monopol på legitimt våld, auktoritet knutet till fältet i fråga. Erhåller man denna specifika auktoritet som kännetecknar fältet besitter man en makt över de som står som förlorare. (Bourdieu 1991, 128, 129). För att delta på fältet måste man som sagt även känna till och spela efter de anknutna reglerna, misslyckas eller vägrar deltagare att följa dessa regler utesluts man från fältet (Bourdieu 1991, 130)

Vi vill relatera detta habitusbegrepp till fotbollen och se hur det genererar strategier för hur fotbollsspelare och tränare förhåller sig till regelbrott inom fotboll. Fältet där detta habitus utspelar sig liknar vi i vårt fall med då enkelt som fotbollens fält. Kampen som pågår utspelar sig på fotbollsplanen där själva kampen blir att vinna matcher för att i slutändan stå som segrare över motstående lag. Vi kommer att tillämpa habitusbegreppet för att kunna förstå hur regelöverträdelser motiveras och reproduceras via det habitus de införskaffat via socialisering in i fotbollen, som i sig sen reglerar beteende på detta fält.

3.2 Social kontroll

Formell social kontroll och formella regler är den metod som stater använder sig för att kontrollera sin befolkning, en stat har denna möjlighet då de besitter våldsmonopol. Staten använder sig av medel som polisen för att i form av klassisk avskräckningsteori motarbeta handlingar som faller utanför vad som enligt staten anses vara okej, det vill säga lagen. Lagen härstammar ursprungligen från normer som staten anammat för att skapa ett fungerande samhälle. Ett nutida exempel på detta är motioner som lämnas till den Svenska regeringen i form av förslag på ändrande eller tillkommande av lagar. Motioner kan lämnas av exempelvis enskilda eller samlade individer eller företag som anser att ett redan normativt beteende eller förekommande bör lagföras (Bretzer 2010, 47 & 80)

Avskräckning från kriminalitet sker genom att övervägande framförs: begår jag en viss handling kommer jag få sanktionerade konsekvenser motsvarande min handling. För att detta system ska fungera krävs det att staten har förmågan att till största utsträckning upptäcka då individer handlar mot lagen samt att de straffas snabbt och i proportion med den lagbrytande handlingen. Tanken är alltså att individer ständigt ska associera straff med otillåtna handlingar och avstå från sådana handlingar. Idag är dock forskningen kritisk till hur stor effekt avskräckningsteorin i sin ensamhet har för att motverka att individer tar till brott (Larsson & Engdahl 2011, 54, 55).

Alltså avskräckningsteorier som brottsbekämpande aspekt räcker inte till att förklara varför individer avstår från kriminalitet. Det existerar alltså ytterligare aspekter som hindrar individer från att bryta mot lagen. Dessa faktorer förklarar sociologen och kriminologen Travis Hirschi som en social kontroll vilken existerar och uppmuntrar individer att följa formella regler och lagar. Hirschi förklarar att denna tendens ligger i ett övervägande av vilka konsekvenser en lagbrytande handling för med sig. Att bryta mot samhällets lagar innebär en stor risk i att individen utesluts från familj och nära, förlorar sin chans till framgång, förlorar sin möjlighet att delta i sociala sammanhang samt vetskapen om att man brutit mot den kollektiva moralen som existerar människor emellan (exempelvis, att inte skada medmänniskor). Hirschi menar att de individer som ändå väljer att bryta mot samhällets lagar präglas av ett lågt konsekvenstänkande, alltså de överväger aldrig handlingens konsekvenser utan handlar utmed låg självkontroll (R. Lilly et al. 2011, 128).

Vi kommer inte använda Hirschis sociala kontroll som endast strävan att följa samhällets formella lagar utan vi menar att den även verkar i informella sociala kontexter, där normativa regler existerar. Detta kommer vidare att nämnas som informell social kontroll. I dessa kontexter använder sig människor istället av värderingar och oskrivna beteendeförväntningar människor emellan för att skapa en "normativ" individ. I dessa situationer yttrar sig inte social kontroll

på samma vis som i formella sammanhang, den bygger inte som statens lag på ett faktiskt tvång. Beteende regleras istället med hjälp av mer subtila sociala processer.

Förståelsen att veta hur man ska bete sig i en ny social situation är svår för de flesta individer och kan ta tid att lära sig. När betendescheman väl etablerats behöver inte individer längre anstränga sig för att agera på ett korrekt vis i det sociala samspelet. Så länge individer beter sig på det vis de förväntas flyter det sociala samspelet på, men skulle någon agera utanför normerna kan irritation, ångest, osäkerhet eller ilska uppkomma (Larsson & Engdahl 2011, 75). Etablerandet av dessa beteendemönster sker i det sociala rummet där visst handlande eller vissa aktiviteter porträtteras som olämpliga eller omoraliska, en så kallad socialiseringsprocess. Dessa synsätt och värderingar överförs till nya deltagare i det sociala rummet via personer vilka anses kunniga och har hög tillit (Becker 1991, 61). De individer som går utanför beteendemönster anses bete sig konstigt och ses som avvikare. Becker beskriver en individ vilken inte följer sociala lagar som en utanförstående. Dock kan det vara så att personen i fråga inte anser sig själv "bryta" mot någon regel, individen kan förkasta antingen regeln eller de personer som stämplat hen till en utanförstående. Det vill säga den utanförstående kan se dessa personer som utanförstående (Becker 1991, 17). Huruvida en handling ses som avvikande bestäms på så sätt alltid av hur andra reagerar, man kan bryta mot formella regler (till exempel svenska lagen, att köra för fort) men inte bli sedd som en avvikare medan en mördare definitivt ses som en avvikare. Handlingen i sig har alltså inte egenskapen "avvikande", utan det är interaktionen mellan de inblandade personer som etiketterar handlingen och likaså utövaren som avvikande (Becker 1991, 25–26). Människor ser alltså de som inte uppträder på ett "korrekt" vis, det vill säga de som faller bort från omgivningens förväntningar som avvikare. På detta vis ligger det i människans intresse att

förhålla sig till de förväntningar som existerar i samhällets olika situationer (Larsson & Engdahl 2011, 76).

Benägenheten till att följa informella sociala regler kan också liknas med två av Hirschis överväganden. Först och främst Hirschis anknytande. Hirschis anknytande innebär att individer agerar utifrån vad ens överordnade anser vara accepterat beteende (R. Lilly et al. 116). Individer avstår då från att avvika ifrån de informella reglerna i rädsla av att riskera att förlora anknytningen till sina överordnade (R. Lilly et al. 2011, 128). Det vill säga personer med hög tillit eller kunnighet. För det andra existerar även chansen att förlora sin ackumulerade och potentiella framgång inom den sociala gruppen (R. Lilly et al 2001, 116). Individer avstår från att bryta de informella reglerna då de överväger konsekvensen att förlora denna framgång (R. Lilly et al. 2011, s 128), det vill säga den tid som investerats i att lära sig de vederbörliga betendescheman kopplat till den givna gruppen i fråga.

Den formella sociala kontrollen blir relevant för vår studie då vi drar parallellen att i kontexten fotboll fungerar Svenska fotbollsförbundet (SVFF) som staten vilka bestämmer och administrerar svensk fotboll. SVFF har sista ordet i vad som ska tillåtas och inte tillåtas inom fotboll och de använder sig av domare som medel för att kontrollera detta vid fotbollsmatcher (SVFF 2018, 39). SVFF använder sig precis som staten sig av formella lagar som reglerar beteende på en fotbollsplan. Vi kommer därav använda formell social kontroll för att analysera hur spelare och tränare förhåller sig till det formella regelverket samt domaren.

Den informella sociala kontrollen ter och yttrar sig i ett fotbollslag vilket ses som en specifik informell situation där fotbollsspelare och tränare agerar

tillsammans i ett socialt samspel. I denna situation existerar det tydliga informella förväntningar på hur spelare ska bete sig. Den informella sociala kontrollen kommer vi därav använda för att se hur spelare och tränare förhåller sig till olika regelbrott (brott mot formella regler), vad de anser vara okej samt vad som anses falla utanför accepterat beteende. Den sociala kontrollen kommer även användas för att i samspel med habitus förklara hur fotbollspelares regelbrott motiveras och reproduceras.

4 Metodologiskt tillvägagångssätt

I kommande avsnitt belyser vi initialt vårt metodval, efter det framför vi vårt urval, genomförande samt transkribering och analysmetod, därefter visar vi hur vi har förhållit oss till forskningsetik och avslutningsvis för vi en metoddiskussion.

4.1 Metodval

Till vår insamling av material har vi vänt oss till kvalitativ metod, mer precis den kvalitativa intervjun. Vårt syfte är att studera de regelbrott som begås på en fotbollsplan i enlighet med våra frågor: vilka regelbrott som begås samt hur de motiveras och reproduceras. Med detta i åtanke var valet av kvalitativ metod lämplig då vi sökte värderingar, subjektiva tankegångar, beteenden i specifika sammanhang och hur kontexten spelar roll (Rennstam & Westerfors 2017, 13). Detta betyder att den empiri vi ville åt krävde att vi tog del av informanternas historia. Därav genom att låta informanterna rekonstruera händelser från fotbollsplanen och förhålla sig till dem ter sig den kvalitativa intervjumetoden lämplig (Bryman 2014, 494). Mer specifikt använde vi oss av den semistrukturerade intervjun vilken lämnar stor plats åt flexibilitet i

intervjuandet. Vi kunde därav konstruera teman och en intervjuguide för att leda informanterna in på den information vi var intresserade av medan det samtidigt fanns stor möjlighet till följdfrågor (Bryman 2014, 468). En av de nackdelar som finns med intervjuer är att informanter kan filtrera sin information, vi som forskare kan också ha en viss påverkan på informanten och den information de väljer att ge ut (Creswell 2014, 241). Trots detta anser vi att den kvalitativa intervjun ter sig lämplig för vår studie då fördelarna är fler och överväger nackdelarna.

4.2 Urval och genomförande

Den empiri som uppsatsen bygger på är baserad på intervjuer med totalt nio informanter varav sex spelare och tre tränare från tre olika fotbollslag. Informanterna var jämt uppdelat på dessa lag, det vill säga en tränare och två spelare från vardera lag. I vår process att finna informanter använde vi oss av ett bekvämlighetsurval och ett snöbollsurval. Vi använde oss i ett av fallen även en gatekeeper för att få tillgång till fler informanter (Creswell 2014, 237). Ett bekvämlighetsurval syftar på ett urval i förhållande till oss som forskare blir bekvämt och enkelt tillgängligt (Creswell 2014, 204). Vi ansåg att ett slumpmässigt urval var mindre lämpligt då vi sökte specifik information och sökte därför individer som bäst kunde ge oss svar på vår forskningsfråga (Creswell 2014, 239). Vi vände oss mot de fotbollslag som fanns i närheten geografiskt och detta gjorde det enklare att få tillgång till dem, bestämma träff och finna andra spelare. Vi använde oss av ett snöbollsurval då vår pilotinformant gav oss tillträde till ytterligare spelare (Ahrne & Svensson 2015, 41). Pilotinformanten fick vi tillgång till genom personliga kontakter. Tillträdet till fältet hade ingen hög tröskel, bara i vårt valda område hittade vi cirka tio potentiella fotbollslag. Det visade sig att vårt forskningsämne intresserade de flesta vi sökte, det var med andra ord inte svårt att få både

fotbollsspelare och tränare att intressera sig för det ämne som de alla faktiskt brann för.

Insamlingen av data började med en pilotintervju. Pilotintervjun bekräftade vår intervjuguide som duglig och även ytterligare frågor lades till (se bilaga 1). Pilotintervjun gav oss även en initial erfarenhet och efter den hade vi en bild av vad vi kunde förvänta oss av kommande intervjuer (Bryman 2016, 472). Pilotinformanten fungerade sedan som en gatekeeper till det lag han tillhörde och gav oss kontaktuppgifter till både tränaren samt ytterligare spelare (Bryman 2016, 78). De två resterande lagen fann vi i enlighet med ett bekvämlighetsurval, både tränare och spelare kontaktades personligen av oss.

Den första kontakten skedde antingen via Facebook eller via telefon. Vi sökte upp lag i division fyra och fem runt om i Småland och på lagens hemsidor presenterades namn på de spelare aktiva inom dessa organisationer. Vi sökte upp spelarna på Facebook och skrev ett privat meddelande. Meddelandet bestod av en presentation av oss själva, vad vår uppsats handlade om och hur deras medverkan i en intervju kunde hjälpa oss. På laghemsidorna fanns tränares nummer nedskrivna och vi valde att ta kontakt med tränarna via telefon istället för att söka upp dem på sociala medier, de som svarade och hade tid att medverka bestämde vi direkt tid och plats för en intervju. Av de spelare som väl svarade och ville medverka bestämde vi tid och plats för intervju, allt på informantens villkor. Vi yrkade på att vi var flexibla. Om intervjupersonen själv inte kunde komma fram till någon bra plats att genomföra intervjun på kom vi med förslag och såg till att informanten accepterade omständigheterna. Vi var noga i båda fallen att redan här nämna att allt skulle ske under största möjliga konfidentialitet (Bryman 2016, 473).

Vår intervjuguide för spelare var tematiserad utifrån först spelarens bakgrund och hur deras liv som fotbollsspelare sett ut. Det andra tema vi diskuterade var om regelbrytande på planen och spelarens tankegångar kring dessa handlingar. Intervjuguiden för tränare var liknande strukturerad, vi började också här med deras bakgrund och fortsatte därefter till tränarnas syn på regelbrytande från sina spelare och vad tränaren själv gjorde för att hantera det. Mer ingående bad vi informanterna berätta om olika situationer där de begått ett regelbrott, varför de gjorde det, hur det gick till samt vilka reaktioner det medförde. Vi vände även på ämnet och bad dem återge hur de själva reagerade när lagkamrater och motståndare begick regelbrott. Fortsättningsvis ställde vi också frågor hur domaren påverkade dem, både via hans beslut och hans beteende. Till tränare ställde vi liknande frågor men fokuserade även ytterligare på hur de hanterat regelbrotten och speciellt deras åsikter och synsätt på dessa handlingar. Vi lät dem också mer fritt berätta om deras arbete som tränare, vilken roll de hade och hur de använde den.

Vi startade samtalen med att presentera oss själva, vårt arbete och deras roll i forskningsarbetet och försäkrade dem ännu en gång om full konfidentialitet. De forskningsetiska principer som vi tagit hänsyn till förklaras mer djupgående längre fram i texten. Kvale och Brinkman (2009) belyser att de första minuterna av en intervju är avgörande för hur samtalet kommer fortgå och hur mycket intervjudeltagaren kommer lita på och hur mycket information hen vill ge ut till intervjuaren. I början ska man som forskare och intervjuare vara intresserad, uppmärksam och bekräfta det intervjupersonen säger (Kvale & Brinkman 2009, 144). Under våra intervjuer tog vi författarnas uppmaningar till oss och var noga med att verka intresserade och engagerade i det som intervjupersonen hade att säga. Även innan intervjuens start småpratade vi, berättade om oss själva, frågade om intervjupersonen och skapade en gemytlig miljö inför den stundande intervjun. I slutet av varje intervju var vi också noga

med att fråga intervjudeltagaren om han hade någon ytterligare fundering, tanke eller ville tillägga något. Detta såg vi till att fråga eftersom att intervjupersonen skulle vara nöjd med sina utsagor och ge informanten chans att förklara vidare något han eventuellt ville utveckla eller ändra.

Våra intervjuer skedde antingen i ett privat grupprum eller i en avlägsen del av ett café. Vi valde dessa platser för att försöka hålla intervjuerna så avslappnade och privata som möjligt, det viktigaste var att vi inte blev störda. Vi var noga med att bjuda samtliga informanter på kaffe vid deras ankomst, detta gjorde vi framförallt för att skapa en gemytlig och avslappnad stämning inför den stundande intervjun. Under samtliga nio intervjuer var båda uppsatsförfattare närvarande. En av oss höll och styrde åt gången intervjun men båda var alltid närvarande. Den som höll i intervjun var mer fokuserad på att hålla sig till den utformade intervjuguiden. Den andra personen skrev anteckningar, det vill säga tankar kring intervjun och ställde potentiella följdfrågor. Om det hände att den som höll i intervjun kom av sig eller stakade sig kunde den andra hjälpa till och föra intervjun framåt tills den var på rätt väg igen. Det gynnade sig även att vi försökte vara flexibla i intervjun, det vill säga att vi inte alltid höll oss statiskt till guiden. Flexibiliteten hjälpte oss föra en mer fruktbar intervju med långa utsagor och följdfrågor (Bryman 2016, 483).

Den infallsvinkel vi använt oss av i våra intervjuer kan liknas med Kathy Charmaz spårhundsbegrepp som förklaras av Rennstam och Wästerfors (2015). Genom att skapa en slags förförståelse för fältet färgade detta sedan våra initiala intervjuer i form av tankegångar kring regelbrott (avvikande beteende) och hur social kontroll utövar sig i ett fotbollslag. Initialt hade vi också begreppen kultur och roller operationaliserade i vår intervjuguide. Efter

ungefär hälften av intervjuerna var genomförda upptäckte vi att begreppen kultur och roller inte tedde sig lämpliga för vår studie och vi valde att inte lägga lika mycket fokus på dessa teman. Istället fann vi begreppet habitus som en lämpligare ingång. Det visade sig att via de frågor som ställts kunde vi se hur spelare och tränare präglades av ett tydligt habitus. vi gjorde därför inga omfattande ändringar i vår intervjuguide, däremot såg vi till att informanten utvecklade sina tankegångar när intervjun gick in på dessa spår. (Rennstam och Westerfors 2015, 34).

4.3 Transkribering och analysmetod

När intervjuerna var färdiga var nästa steg att börja analysera vår empiri, för att enklare kunna arbeta med materialet transkriberade vi det till textform. Transkriberingen gjorde vi på en gång med hjälp av datorprogrammet Expresscribe. Vi skrev av våra intervjuer ord för ord, från början till slut för att inte missa någonting och eventuellt gå miste om viktigt material. Vi la dock ingen kraft på att skriva ner känslouttryck såsom skratt, tonlägen och dylikt då dessa var få och enligt oss inte tillförde något. Samtliga intervjuer var mellan 40 och 70 minuter långa och eftersom alla nio intervjuer transkriberades ordagrant fick vi ett omfattande transkriptionsunderlag, ett dokument på 120 sidor.

Ahrne och Svensson (2015) skriver om en fördel med att transkribera och bearbeta sitt eget material i forskning, en fördel vi har bejakat och gynnades rikligt av. Författarna menar att när man själv sitter och bearbetar eller transkriberar sitt material lär man också känna det. Tolkningen av materialet kan redan här börja under tiden man transkriberar vilket ger fördelar till den kommande analysen. Författarna nämner också att skriva kommentarer i ett

separat dokument samtidigt som man transkriberar kan vara en fördel, detta bejakade vi och utförde (Ahrne & Svensson 2015, 50). Med hjälp av de tankar och ideer vi fick under transkriberingen kunde vi finna nya ingångar till vårt analysavsnitt.

Ahrne och Svensson (2015) betonar hur man som forskare ska analysera sitt empiriska material och allt handlar om tolkningen. Särskilt inom samhällsvetenskapen blir det viktigt då man har en mängd olika teoretiska ingångar att tillgå. När vi som samhällsvetare, sociologer och forskare tolkar världen ger vi den också mening (Ahrne & Svensson 2015, 210–211). För att initiera vår analysprocess använde vi oss av Kvaless tre steg av analysarbete som beskrivs av Rennstam och Wästerfors (2015), koncentrerande, kategorisering och tolkning. Efter transkriptionerna reducerade vi materialet till olika teman, teman som kunde fungera som initiala pelare för senare tolkningsarbete. Med andra ord koncentrerade vi empirin. Redan innan intervjuerna hade vi vissa teman som fungerade som stödpelare och efter den första pilotintervjun kunde vi mer konkret fastställa de kategorier som vi skulle förhålla oss till i kommande intervjuer. Vi kategoriserade intervjuerna utifrån vilka olika regelbrott som informanterna beskrev och utefter våra frågor angående motivation och reproduktion, habitus samt social kontroll. När vi hade alla transkriptioner framför oss reducerade och kategoriserade, kunde vi fritt uttyda dem utifrån vår självförståelse och vår teoretiska lins. Vi var i andra ordalag igång med tolkningen (Rennstam & Wästerfors 2015, 30–31).

4.4 Etiska principer

För att förtydliga deltagarnas säkerhet var det etiska övervägandet för vår kvalitativa forskning överensstämmande med vetenskapsrådets fyra

forskningsetiska principer. Innan vi intervjuade vårt urval beskrev och redogjorde vi för vad vår studie handlade om och vad syftet var, i enlighet med informationskravet. Vidare informerade vi våra intervjudeltagare om samtyckeskravet och dess innebörd. Vi förklarade att det var helt upp till intervjudeltagaren själv att bestämma om sin medverkan, exempelvis vad informanten ville svara på och om han eventuellt skulle vilja avsluta intervjun. Fortsättningsvis betonade vi också att intervjudeltagarens personuppgifter och utsagor skulle behandlas med största möjliga konfidentialitet precis som konfidentialitetskravet kräver. Vi försäkrade också informanten att vi skulle ta hänsyn till nyttjandekravet så att inte några uppgifter om intervjudeltagaren användes till något annat förutom till den givna studien (Vetenskapsrådet, u.å. 5–14).

4.5 Metoddiskussion

Valet av den kvalitativa intervjun visade sig även i efterhand vara korrekt val av metod för vår studie. Vi fick utförliga utsagor från informanter där de fritt kunde resonera kring situationer och tankegångar vilket endast en intervju kan producera. Vi anser dock i efterhand att en kvalitativ observation skulle kunna tillfört ytterligare rikligt material då vi själva skulle kunnat se hur regelbrotten sker samt spelare och tränares reaktioner på dessa (Johannessen & Tufte 2003, 88, 89). Vi hade också kunnat utföra fokusgruppsintervjuer där informanterna tillsammans får möjligheten att diskutera problematik tillsammans. På så sätt hade vi kunnat se en hur interaktionen ser ut mellan exempelvis fotbollsspelare i grupp. (Bryman 2014, 501; Johannessen & Tufte 2003, 101)

Howard S. Becker (2008) beskriver hur vi som forskare alltid måste ha våra substantiella föreställningar i åtanke. Dessa föreställningar är det vi tror om världen och de bestämmer helt inriktningen på vår forskning, de idéer vi får,

de frågor vi ställer och så vidare. Vi lär oss en liten bit av ett ämne och med denna lilla bit av ämnet konstruerar vi sedan en större bild av ämnet i vårt huvud (Becker 2008, 35–25). I och med våra substantiella föreställningar för ämnet vi valt konstruerade vi vissa teorier innan insamlandet av materialet skedde. Som vi beskrev ovan så fann vi två av de teman vi initialt ämnade att använda i vår analys, roller och kultur, som irrelevanta. Detta gjorde att vi fick förkasta dem och hitta nya perspektiv och teorier som kunde skildras gentemot vår empiri. Våra substantiella föreställningar ställde i viss mån till det lite för oss men gav oss ändå en viktig och driven start in i vår arbetsprocess.

Initialt var vi intresserade av sport som stort men blev sedan introducerade till hur fotboll kan avgränsa vårt arbete. Avgränsningen till fotboll gav oss en klarare och mer konkret väg in i arbetet och gav oss en möjlighet att faktiskt säga något om det vi studerade. Vårt val av ett bekvämlighetsurval går att kritisera i efterhand då generaliserbarheten för vår studie sjunker något. Dock anser vi att urvalet fungerade för oss. Vi kände redan efter sex eller sju intervjuer att de svar vi återfick från informanterna var snarlika i dess innehåll och vi kände att vi uppnått en mättnad i det insamlade materialet (Ahrne & Svensson 2015, 42). Vi utförde dock klart alla de nio intervjuer vi hade planerat, de transkriberades och användes i vår analys.

En kritik som vi gav oss själva i efterhand är den bristande kunskap vi faktiskt hade inom fältet fotboll. Båda av oss hade inget specifikt brinnande intresse för fotboll som sport inför detta arbete. Många gånger under intervjuerna tog både spelare och tränare upp olika termer, ingående fotbollskunskap och kontextbaserade situationer som kan ske på en fotbollsplan. Det hände att vi inte alltid förstod dessa utsagor och var tvungna att be dem förklara, risken fanns att vi eventuellt tappade lite i trovärdighet. Dock är vi aktiva inom andra

sporter och besitter en “idrottares hjärna” och vi förstod kanske mer än en som inte finner idrott och sport intressant. Vi förstod innebörden av att vinna och att många gånger gör man “vad som helst för att vinna”, om det så är med otillåtna handlingar. Trots den kritik vi gett oss för okunnighet inom ämnet kan det även ha fungerat till vår fördel då informanterna stundvis tvingades utveckla sina utsagor markant. I dessa fall gav det oss ett rikare och tydligare material. Att vi själva är idrottare kan ha påverkat både tolkningen och insamlingen fördelaktigt men även tillfört vissa nackdelar. Eventuellt kan vi påverkat informanterna och deras utsagor samt även hur vi tolkat dem då vi själva står nära till idrotten som stort.

Att vi delar intresset idrott var inte det enda som var likt mellan oss och våra informanter, vi var i ungefär samma ålder med samtliga spelare, vi var alla män och några av spelarna var även studenter. Samma gällde inte fullständigt när det kommer till tränarna, de skilde sig i ålder från oss men stämningen var inte sämre i dessa möten. Likheterna med spelarna tror vi kan ha gynnat stämningen markant i våra möten, i samtliga intervjuer med spelarna var stämningen väldigt lättsam och glad. I vissa fall kan ovannämnda reflektion lett till att vi ha gått miste eller påverkat viss information. Men då vi i efterhand ser till resultaten vi senare framför anser vi att vår roll som forskare inte påverkat studien negativt. Det är viktigt att vara reflexiv och medveten om sin egen position som forskare och hur olika val påverkar studiens process (Bryman 2014, 388). Detta är något vi ständigt haft i åtanke under både insamling av empiri och i skapandet av uppsatsen.

Valet att låta en av oss ensam föra intervjun framåt tycker vi i efterhand var lyckat, detta gav den andra av oss chansen att lyssna på informantens utsagor mer detaljerat och därmed anteckna ner följdfrågor som väcktes utöver

intervjuguiden (Bryman 2014, 473). Detta visade sig tydligt effektivt då vi tidigt märkte att informanterna fortsatte prata (kanske inte alltid om relevanta saker) så länge en av oss upprätthöll ögonkontakt. Släppte den frågande personen ögonkontakt för att anteckna eller söka i intervjuguiden inför nästa fråga fanns den andra av oss där för att fånga ögonkontakten och därmed fortsatte informanten sin utsaga.

5 Resultat och Analys

I detta avsnitt kommer resultat och analys presenteras tillsammans, vi kommer alltså att efter varje stycke av resultat presentera en analytisk diskussion som relateras med dessa citat. Analysen börjar med ett inledande avsnitt där samtliga informanter presenteras samt en analys av deras bakgrund. Efterföljande analys är uppdelad i två teman, intellektuella och emotionella regelbrott, övergripligt i dessa två teman implementerar vi begreppet habitus och analyserar kring det tillsammans med fält samt hur social kontroll samspelar i relation.

5.1.1 Informanterna

Våra informanter består som tidigare nämnt av tre tränare från tre olika lag samt två spelare från var av dessa lag, samtliga informanter kommer nämnas utifrån följande:

- Smålandslag A:
 - Tränare A
 - Spelare A1
 - Spelare A2

- Smålandslag B:
 - Tränare B
 - Spelare B1
 - Spelare B2
- Smålandslag C:
 - Tränare C
 - Spelare C1
 - Spelare C2

5.1.2 “Det började när jag var liten”

För att inleda analysen kommer vi visa på att både spelare och tränare besitter ett fotbollshabitus, detta habitus har de utvecklat genom en socialiseringsprocess genom livet som aktiva inom fotbollen. Vidare börjar vi presentera hur samtliga spelare innehar en snarlik och relativt lik fotbollsbakgrund, fotbollshistoria samt hur det verkar i relation till sitt fält. Samtliga spelare började när de var väldigt små, fyra till fem års ålder. Fem av sex spelare uppger att deras föräldrar (oftast pappan) spelat fotboll i yngre åldrar och att de också presenterat sporten för dem. När vi frågade om hur spelarna hade introducerats till sporten och ifall deras föräldrar spelat svarade de likt följande:

“Farsan har ju alltid spelat fotboll, när man var liten så började han träna ett lag och då hängde man på. På det sättet kom man in på det.” (spelare C2)

“Det började när jag var liten, jag tror min pappa frågade om jag ville börja spela. Då fanns det också lag där vi bodde och jag testade, samtidigt kollade

jag mycket på fotboll. Så det var främst så jag började, genom farsan.”
(spelare A1).

Den spelare som ej hade fotbollsspelande föräldrar blev ändå introducerad av sin omgivning, han svarade:

“Det var ju självklart att man började, alla kompisar spelade och då skulle man ju göra det. Det kändes som att fotboll var den självklara sporten. De andra sporterna hängde på om det var hockey eller handboll men fotboll var alltid givet.” (spelare B2)

Detta visar på en konsekvent bakgrundsbild och ett liknande inträde till fotbollen för våra fotbollsspelare. Intresset och kärleken till sporten började långt bak i tiden när spelarna var barn. Antingen genom föräldrar, mer specifikt pappan eller genom sin omgivning och influenser från vad andra barn var intresserade av eller eventuellt båda dessa aspekter. Socialiseringen in i fotbollen började alltså tidigt hos samtliga spelare och redan då började spelarna att utveckla sitt fotbollshabitus. Detta habitus ligger sedan grund för hur de korrekt uppträder på fältet, det vill säga fotbollsplanen.

Samtliga spelare delar likartade mål och anledning till varför de spelar fotboll i dagsläget. De flesta yrkar på att det mest är för att ha roligt och hålla igång men att vinna matcher fortfarande är den största moroten till att hålla på med fotboll. När vi frågade spelarna om att vinna och hur viktigt det var så svarade de likt följande:

“...prio 1 är alltid att vinna. Så är det. För att när vi vinner så har vi kul. Och prio 2 är ju då att vi alltid ska ha kul.” (spelare B1).

“Vinner man så är man ju bättre än de man möter och det är ju det det handlar om egentligen, att man vill bevisa något...”. (Spelare C2)

Bakgrundsinformationen ovan visar på att alla spelare har liknande erfarenheter från sin fotbollshistoria, de delar alla samma vilja att vinna, de har under sin uppväxt vuxit in i rollen som fotbollsspelare och lärt sig att detta är det viktigaste. Spelarnas snarlika ingång i fotbollen tillsammans med deras delade värderingar visar på att ett fotbollshabitus existerar bland dem. Att vinna fotbollsmatcher blir något som motiverar de olika ageranden som sker på fotbollsplanen och blir det ultimata målet. Det vill säga, de har anammat fältets informella spelregler.

De tre tränare vi intervjuade uppvisade även de en liknande bakgrund samt inträde in i rollen som tränare. Även om tränarna skiljde sig mycket åt i ålder har de alla själva haft en egen fotbollskarriär som avslutats på grund av skada eller ålder. Intresset och kärleken till sporten gjorde att de ville fortsätta vara en del av fotbollen. Så här sa tränarna när vi frågade om deras bakgrund och övergång till tränare:

“Jag har spelat fotboll själv, hyfsat framgångsrikt, tills ett knä gick sönder när jag var 17. Jag gjorde en comeback när jag var 21 men då gick det andra knät och då sket jag i det...det föll sig naturligt efter att jag skadat mig att bli tränare, började träna B-laget ute i Fotbollsklubb X och så fortsatte det.” (tränare B).

“Ja jag spelade fotboll när jag var liten och så. Sen slutade jag som spelare runt mitten av 90-talet. Jag spelade allt mellan i division 3 och 6. Sen blev det som för många andra, man börjar som ungdomsledare, med egna barn o så... Det har varit ganska mycket fotboll i livet” (tränare A).

“Sen flyttade jag hit, spelade lite i div 4 och sen när 3e skadan kom så fick det vara nog. Så att då har jag fortsatt gå mina tränarutbildningar...Sen har jag alltid haft tränartanken i bakhuvudet om nåt skulle hända. Man är ju fotbollsnörd liksom.” (tränare C).

Tränarna delar även spelarnas ambitioner och instämmer när det kommer till viljan att vinna, vinna är helt enkelt det viktigaste:

“Vi spelar för att vinna... punkt och slut” (Tränare B).

“man vill ju alltid vinna, det ska man alltid tänka på.” (Tränare A).

Även här går det att referera till ett habitus, tränarna yrkar på att det var en naturlig övergång de tog in i rollen som tränare. I och med att alla tre har erfarenheter som spelare och uppger att fotboll är och har varit ett stort intresse för dem föll det dem rimligt att ta steget till att bli tränare. De har likt spelarna börjat tidigt med socialisering in i fotbollen, men har olikt spelarna även utvecklat ett habitus som fört dem vidare på vägen till tränare. Att även de delar vinnarskallen stärker också detta, alltså att de besitter alla ett liknande habitus.

Den starka viljan att vinna blir en del av spelare och tränares fotbollshabitus, en del av de informella regler fältet kräver att man som deltagare besitter. Tillsammans med de resterande som befinner sig på fotbollsplanen, vilka innehar samma vilja att vinna, bildar och reproducerar de fältet fotbollsplanen. Skulle någon falla utanför denna “regel”, viljan att vinna skulle han bli utkastad, han skulle inte passa in i just detta fält. Detta habitus har genom den socialiseringsprocess skapats vilka de alla har varit en del av, de har under hela sitt liv influerats och levt omkring fotboll. I detta habitus som spelare och tränare har finns det scheman vilka ger upphov till vissa incitament att bryta mot reglerna, dessa regelbrott kommer vi att presentera följaktligen.

5.2 Intellectuella regelbrott

5.2.1 “Smart att dra ner honom där”

Likt den regelöverträdelse som nämns i inledningen, det otillåtna förhindrandet av en kontring fann vi liknande berättelser bland våra informanter. Nedan kommer vi beskriva de regelbrott (inte bara den överträdelse som nämns ovan) som grundar sig i ett intellektuellt övervägande av fördel och konsekvens.

En av de spelare som vi intervjuade sa att gula kort var bra att spara till vissa situationer. I vilka fall motiveras spelare till regelbrott? Vi fann att många spelare och även tränarna hade samma bild av ett “taktiskt gult kort” eller ett “taktiskt regelbrott”. Våra informanter uttrycker sig likt följande:

“Ja det är väl om det kommer kontringar och så, då är det ju bra att slita ner en snubbe innan han kommer in i 3e halvan som man säger. För att ta bort ett

eventuellt mål, ...det är väl också en sån grej som är liksom en oskriven grej att man kan ta "bra gula kort" om man tar bort någonting som eventuellt hade förstört för laget." (Spelare C1).

"Har man lite fotbollshjärna så åker man på några taktiska gula. Det ska man göra, för annars blir det att vi släpper in ett eller så räddar målvakten, och det är ju inte så sannolikt. Så det är smart att dra ner honom där." (Tränare B).

Dessa utsagor från spelare och tränare visar på att det existerar ett starkt habitus som menar att det är okej att bryta mot reglerna i vissa situationer. I ovannämnda exempel där den defensiva spelaren fäller den offensiva i syfte av att stoppa hans anfall bryter han mot regelverket. Dock säger spelaren eller tränarens habitus, deras beteendeschemat att han bryta mot reglerna. Spelaren inser att situationen ger motståndarna en hög chans till mål om de inte stoppas. Spelaren inser att han inte kan stoppa honom med en regelrätt handling utan måste trotsa den formella sociala kontrollen och fälla motspelaren samt därav ta konsekvenserna. För att vidare argumentera att detta är en del av spelare och tränarens habitus visar vi hur de har lärt sig detta beteende, våra informanter beskriver det så här:

"Jag tror att det är inprogrammerat sedan barnsben för alla som spelar fotboll. I vissa lägen känner man av instinktivt att nu är det en farlig situation här och jag måste göra nåt. " (Spelare B2).

"Ne det är lite hur man växer upp och lär sig själv genom sin fotbollskarriär genom livet. ...Kollar man på premier league och det är någon som tar ett gult

kort för att förhindra kontring och experterna säger han gjorde det för det här, då sitter man och tar in det och tänker att man själv kan göra så. Gör man något bra för laget så är det ok även fast det är mot reglerna. "(Spelare A1).

"Jag fick lära mig detta när jag var yngre, jag hade en före detta fotbollsspelare som tränare, så han var väldigt mycket liksom "senior" i sitt sätt att träna ungdomar och lärde ut att man ska fälla folk i sådana situationer..." (Tränare C).

Spelare menar att denna taktik har de "lärt sig sen barnsben", hur man ska agera inom fotbollen och denna kunskap förutsätter deras handlingar på plan. Denna lärdom har de under sina karriärer utvecklat i samspel med tränare samt lagkamrater. Men det har också lärts in via konsumering av elitfotboll som visas via TV, där fotbollen både ges i bild och kommenteras av experter. Detta har sedan länge inpräntat spelaren, det är något han har lärt sig genom sina år av fotbollsspelande samt via konsumering av fotboll där just denna handling uppmuntras och belönas. Handlingen är dock överförd via olika metoder. Tränaren själv blev instruerad av tränare och spelare uppger att de lärt det via uppmuntran av jämlingar (andra spelare) samt även av de som anses kunniga och innehar tillit (experter på TV eller elitspelare). Det blir en del av spelarnas fotbollshabitus, handlingen är en del av fotbollsspelares arsenal, ett vapen de kan använda i sin jakt på att vinna kampen på fältet. I tränarnas fall har det en gång varit en del av deras arsenal, då de inte längre spelar fotboll har de gått över till att endast uppmuntra detta "taktiska regelbrott".

Detta övervägande är dock inte skrivet i sten. Matchen och kontexten måste uppfylla vissa kriterier. En spelare förklarar det så här:

“Ligger man under stort dock, då är det inte så smart att ta det där gula eftersom det sparas till nästa match. Det ger liksom ingen vinning för laget.”
(Spelare A1).

För att vidare förstå hur habitus yttrar sig i relation till regelbrott på en fotbollsplan menar vi att det finns situationer då övervägandet sker på ett annorlunda vis. Som Spelare A säger ovan, om chansen att vinna matchen redan är förlorad finns det ingen vinning i att riskera ett gult kort (som även sparas till kommande match). Spelaren reagerar då enligt deras habitus och avstår från att ingripa och accepterar risken att ett mål släpps in. En annorlunda avvägning sker. Vi kan alltså fastställa att det ÄR accepterat att bryta mot reglerna i vissa situationer samtidigt som det icke tillåts i andra situationer och detta vet spelare genom sitt habitus.

Vi kan således visa på att det sker ett otillåtet stoppande av kontringar på planen och att det motiveras och reproduceras på grund av en socialiseringsprocess utifrån spelare och tränares bakgrund, ett fotbollshabitus. För att ytterligare förklara hur detta regelbrott motiveras och reproduceras kommer vi nedan behandla hur social kontroll spelar in.

Spelare och tränare menar att trots att det är emot reglerna att fälla en offensiv spelare i en kontring så är det inte bara accepterat utan också förväntat av dem. Informanterna diskuterar deras förhållningssätt till detta handlande på följande vis:

*“Det är inget man nämner innan så. Det uppmuntras dock absolut, liksom
“smart att du drog ner honom där”... ”Det gjorde du skitbra” (Spelare B2).*

*“Om vi säger såhär, vi har lagt ett x antal timmar på att uppnå våra mål, då
förstår du ju själv svaret på min fråga haha. Såklart det är nödvändigt, och ja
vi säger att det är ok om det är matchvinnande.” (tränare A).*

*“Gör du det för att förhindra en förlust i match så får man ju liksom ett bra
jobbat...” (Spelare A1).*

*“...är de en halvmeter efter så kan man ju rycka i tröjan eller sätta krokben.
Ibland gör de inte detta så då får man uppmuntra dem till att göra det”
(Tränare C).*

Dessa utsagor från spelare och tränare visar på det existerande habitus tidigare nämnt, spelare och tränare menar att det är okej att bryta mot reglerna i vissa situationer, det är till och med önskvärt. Den informella sociala kontrollen verkar här i form av det beteende som anses accepterat av medspelare och tränare. I ovannämnda exempel bryter spelaren tydligt mot det formella regelverket. Dock säger den informella sociala kontrollen i linje med spelares habitus det motsatta, istället ses spelare som en avvikare ifall de skulle avstå från att bryta mot regeln. Den regelbrytande handlingen blir istället uppmuntrad och belönad av medspelare och tränare. I denna handling säger den formella och den informella sociala kontrollen alltså den raka motsatsen mot varandra och övervägandet mellan vilken som väger starkast måste göras. Just i denna situation väger den informella sociala kontrollens belöning högre än det formella regelverkets relativt överkomliga sanktion. Denna handling

blir alltså ett intellektuellt regelbrytande, då det ligger ett övervägande bakom handlingen. Övervägandet slutar nästan alltid i att risken att få ett mål mot sig är värre än att ta ett gult kort. I de situationer då laget är i underläge resulterar övervägandet inte i regelbrytande. En tränare säger så här:

“Åker vi på en kontring när vi ligger under med 3–0 och det är fem minuter kvar, ta inte ditt andra gula då, det är bara onödigt.” (Tränare B).

Spelaren ska då enligt ens habitus inte ingripa och acceptera risken att ett mål släpps in. En annorlunda avvägning sker. Den informella sociala kontrollen verkar härmed tillsammans med den formella sociala kontrollen genom att spelaren blir sedd som en avvikare om han väljer att fälla en offensiv spelare i en förlorande matchsituation. Med hjälp av den sociala kontrollen kan vi alltså se hur dessa överväganden regleras utifrån olika situationer. Övervägandet mellan att lyda den formella eller den informella sociala kontrollen gör att i vissa situationer accepteras det att bryta reglerna och i andra situationer förbjuds det.

5.2.2 “Filmning och förstärkning, jävla skillnad”

Ett tema som vi och våra informanter intresserade oss av och pratade mycket om i intervjuerna var “filmning”. Nedan följer utsagor där spelare och tränare förhåller sig till olika sorters filmning och huruvida det är okej eller inte. Spelarna och tränarna belyser bland annat skillnaden mellan en “förstärkning” och en “filmning”. Utöver det taktiska stoppandet av en kontring använder vi detta som ett andra exempel på ett intellektuellt regelbrott. Så här uttrycker sig spelare och tränare:

“Att man förstärker någonting... Det är ju en jävla skillnad mot filmning egentligen. För om man förstärker någonting så är det ju lite som inom sporten fotboll då har man spelförståelse.” (Spelare C1).

“...det är ju ett typexempel på en sådan grej att man kommer fri och någon är på mig lite och jag förstärker situationen och ramlar och får en straff. Jag tycker att fotboll är lite skådespeleri, det är ju ändå underhållning på nått sätt. Lyckas man en riktigt bra förstärkning då förtjänar man att skörda frukten av det haha. Så en bra förstärkning kan jag gilla.” (Spelare B2).

“Jag menar får jag en tackling, jag kanske kan stå men jag väljer att ramla för att då ser domaren detta också. Den är nånstans fine.” (Tränare B)

Först och främst betonar informanterna att det är skillnad på att filma och att förstärka. Skillnaden mellan en filmning och en förstärkning är alltså att vid en filmning berörs inte den filmande spelaren medan i en förstärkning som ordets innebörd förklarar, överdriver man en beröring som begås mot en. Rent regelmässigt finns dock inte denna skillnad, den formella sociala kontrollen och det formella regelverket förbjuder dem båda, det är bara två formuleringar på samma regelbrott. Spelare C1 nämner att förstärka är en handling som är en del av spelet, gör man det har man “spelförståelse”. Det är likt ”stoppannet av en kontring“ en del av spelarens arsenal, handlingen finns i spelares habitus och är en förmåga som krävs av fältet. Likt spelare förhåller sig tränaren till denna handling på samma vis, tränaren delar samma habitus där en förstärkning ses som ett accepterat vapen i jakten att stå som vinnare på fältet. Att förstärka, inneha “spelförståelse” som spelare och tränare belyser det, har

utvecklats genom livet i fotboll utifrån en socialiseringsprocess. Att förstärka en situation, alltså bryta mot reglerna motiveras och accepteras genom deras fotbollshabitus. För att vidare förklara “filmningar” och “förstärkningar” kommer vi nu presentera social kontroll och hur den verkar för att reproducera detta regelbrott.

“Jag tycker att fotboll är lite skådespeleri, det är ju ändå underhållning på nått sätt. Lyckas man en riktigt bra förstärkning då förtjänar man att skörda frukten av det haha. Så en bra förstärkning kan jag gilla.” (Spelare B2).

“Förstärkning är okej men filmning, nej alla tar ju avstånd för det. Det kan ju också va nåt som händer efter i omklädningsrummet. Att man ser på personen på ett annat sätt, eller kanske säger någonting dåligt till personen om han har filmat.” (Spelare C1).

“Filmning och förstärkning, jävla skillnad. En förstärkning är någonstans liksom helt okej faktiskt. Jag menar får jag en tackling, jag kanske kan stå men jag väljer att ramla för att då ser domaren detta också. Den är nånstans fine. Men det här med att kasta sig när inte någon rör en... det är klart att det är ju ingen som tycker om det.” (Tränare B).

Informanterna är konsekventa i deras förhållningssätt till filmningar, detta handlande ger klara fördelar till laget men anses inte uppnås på ett sätt som accepteras. En spelare som filmar anses vara en avvikare, det ses som ett brott mot fältets informella regler, att filma blir en handling som bestraffas starkt av informell social kontroll via negativa känslor från medspelare och tränare. Detta förhållningssätt upprätthålls kollektivt av samtliga deltagare på fältet.

Den handling som våra informanter nämner som “förstärkning” ses som helt okej och ett acceptabelt hjälpmedel för att nå fördelar. Vi kan här likna förstärkning som ett “taktiskt regelbrott. Förstärkningen funkar för att ge det egna laget en fördel och det andra laget en nackdel genom en manipulering av sportens regelverk. Skillnaden mellan filmningar och förstärkningar är alltså att förstärkningen faller under fotbollsfältets informella regler, spelare anser att denna handling är okej och en del av spelet. För att relatera till tidigare begrepps bild som vi har använt, kan en se förstärkningen som ett intellektuellt regelbrott och faller även denna inom ramen av den informella sociala kontrollen. En “förstärkning” blir till ett intellektuellt handlande som präglas av ett övervägande, risken är att spelaren blir dömd för filmning men fördelarna som handlingarna ger med sig om domaren inte märker det väger över. Detta övervägande och denna handling uppmuntras i sin tur starkt av både medspelare och tränare.

Som en del av spelare och tränares habitus existerar det olika medel eller vapen att använda i sin jakt på vinst. De två vi lyckats identifiera är det taktiska stoppannet av en kontring samt förstärkningen av en beröring från motspelare, vad vi kallar intellektuella regelbrott. Dessa två handlingar faller båda utanför det formella regelverket, trots detta accepteras och uppmuntras det av andra spelare och tränare. Dessa två vapen existerar som en del av spelare och tränares fotbollshabitus och blir därav en del av fältets informella regelverk. Skulle en spelare eller tränare motsätta sig detta förhållningssätt verkar den informella sociala kontrollen och utesluter denna individ från fältet, därmed upprätthålls dessa förhållningssätt. Utifrån dessa två exempel av intellektuella regelbrott kan vi dra slutsatsen att den sociala kontrollen fungerar som habitus medel för reproduktion, då den sociala kontrollen uppmuntrar det beteende som ligger i spelare och tränares habitus. I sken av tidigare analys kan vi se att

social kontroll och habitus tydligt förklarar hur fotbollsspelare motiveras till att bryta mot reglerna i vissa situationer.

5.3 Emotionella regelbrott

Till skillnad från de intellektuella regelbrotten fann vi att våra informanter också begick regelbrott vilka inte präglades av ett övervägande, utan dessa handlingar grundade sig i emotioner. Då vi bad våra informanter att förhålla sig till olika regelbrott förklarade de omgående exempel de själva ansåg vara onödiga. Det mest frekvent nämnda regelbrottet var vad de kallade "snack". Detta regelbrott är ett resultat av att prata negativt eller klaga på domaren efter att ett beslut har tagits emot dem. Nedan presenteras uttalanden angående dessa handlingar samt hur spelare och tränare förhöll sig till dem:

"Man blir tokig på domaren för att man tycker han har fel och då säger man nåt och då flyger det varningar" (Spelare B2).

"Det är dem som inte kan hålla huvudet kallt. Vissa snackar för mycket eller kanske går in för hårt när de är förbannade" (Spelare C2).

"Vi pratar ju mycket om att ta onödiga varningar...Att vi ska försöka ha is i magen men det kan ju alltid brista ändå." (Tränare A).

"Jag blir oftast förbannad om det liksom är jätteenödigt...snack och sånt, det är bara onödigt." (Spelare A1).

Detta “snack”, alltså det emotionella regelbrott som presenteras ovan visar att i dessa situationer kommer den formella och den informella sociala kontrollen överens. Spelare som “snackar” emot domaren anses utföra en onödig handling. Det går emot vad som anses vara accepterat beteende och bemöts med negativa känslor från medspelare samtidigt som tränare till och med försöker instruera bort det. Spelare och tränare stämplar alltså detta beteende negativt och anser att det inte bör ske. Detta handlande väljer vi som sagt kalla ett emotionellt regelbrott, handlingen grundar sig i negativa emotioner som uppstår när domaren beslutar att de gjort något fel. Trots att detta beteende, att “snacka” mot domaren anses fel sker det gång på gång, vi kommer vidare argumentera att detta motiveras och reproduceras genom spelare och tränares habitus.

Många av de emotionella regelbrotten grundar sig i spelare och tränares förhållningssätt till domarens förmåga att ta berättigade beslut. Ytterligare ett regelbrott vilket grundar sig i emotioner presenteras här också, nämligen då spelare går hårdare in i dueller med motståndare när de känner negativa emotioner. Spelare och tränare uttalar sig så här om domare:

“Sen går vi ut i andra halvlek och får två mål mot oss via straffar som är extremt tveksamma. Och sen ännu en gång får en hörna som kanske skulle vara inkast eller vad det är. Sen går den in också och då börjar det ju smälla lite mer. Men det är ju att man är irriterad på domare, man får upp adrenalin, man blir förbannad. Det påverkar ju hur man spelar och påverkar ens beslutfattande överlag, och blir man då lite hetsigare och då kanske ibland tar man det ut genom att gnälla mot domaren eller så tar man ut det genom att smälla på lite i en duell...” (Spelare A2)

“...den som bestämmer nivån, dvs. domaren har inte någon aning om vilken nivå som ska gälla...Och tillslut har du 2 lag som är förbannade. Den frustrationen ska ut någonstans, och man har ju motståndare och det är de den går ut på.”. (Tränare B)

Utifrån ovannämnda drar vi slutsatsen att den formella sociala kontrollen nedvärderas starkt av både spelare och tränare. Domaren anses ofta ej inneha de kompetenser som krävs för att upprätthålla kontroll över matcher. Den respekt domaren kräver för att inneha slagkraft existerar fortfarande då spelare ja, lyder de beslut domaren utför men nej, det förhindrar dem inte att i kommande situationer avstå från regelbrott. För att förklara detta med habitus ser vi till hur tränare och spelare uttrycker sig likt följande:

“Är det rätt beslut så tycker man det är fine ju, till exempel om jag skulle stoppa en kontring eller liknande, då vet man ju vad man får.”(Spelare A1)

“Jag vet själv att man kan bli förbannad på domaren ibland från sidan av...jag tycker att det är lite dubbelmoral att ta snacket med spelarna då och säga att de inte får hålla på att agera mot domarna”...så länge det inte är någon våldsam handling så då är det som det är (accepterat).” (Tränare C)

Vi yrkar här på att spelare och tränare präglas av ett “rätt ska vara rätt” förhållningssätt. Nästan samtliga “onödiga” gula kort som tas på grund av “snack” anser både spelare och tränare vara obefogade sanktioner, därav reagerar de och yrkar på att “rätt ska vara rätt” och att den formella makten har fel. Fältets informella regler är att den formella maktens beslut ska följas och att sanktion ska utdelas utifrån brottets tyngd. Men som sagt, spelare och

tränare håller oftast inte med och detta resulterar i negativa emotioner vilket i sig leder till emotionella regelbrott. Det vill säga det är en del av spelare och tränares habitus att man vill bli behandlad rättvist, när domare misslyckas med detta ligger det i spelarens beteendeschema att prata emot och yrka på rättvisa. Ytterligare ligger det även i spelares habitus att vara närvarande i själva spelet och som tidigare nämnt inneha en stark vilja att vinna. Även detta kan ses som en källa till emotioner. Spelare menar att även denna närvaro ger upphov till regelbrott:

“De korten (snack) kommer ju på något sätt från att man är där och har en närvaro och påverkas känslomässigt av fotbollen, det brinner ju till. Det är ett bevis att man till hundra procent bryr sig, sen svär man mot domaren och håller på att tjafsa i onödan då är det ju inte okej.” (Spelare B2).

Detta visar på att spelare är emotionellt investerade i fotbollsmatcher och som vi har påvisat tidigare så är den viktigaste delen av fotbollen att vinna. Det ligger i spelarnas habitus att upprätthålla och bevisa att man fortfarande innehar viljan att vinna. Spelare har under sin socialisering in i fotbollsvärlden lärt sig att vinna är det yttersta målet, därav måste spelare ständigt ge uttryck för detta. De påminner sig själva och samtidigt andra konstant att vinna är det absolut viktigaste, fältets ultimata mål. Hade spelaren inte upprätthållit detta förhållningssätt hade han med största sannolikhet uteslutits från fältet, fotbollsvärlden. Detta kan också ses som en förklaring till hur fotbollsspelares habitus motiverar och reproducerar emotionella regelbrott.

För att sammanfatta de emotionella regelbrotten visar vi på att fältets deltagare vill ändra på dess informella regler, i nuläget fortsätter de emotionella regelbrotten ske gång på gång. Det vill säga spelare utför dessa emotionella

regelbrott men utesluts ej från fältet, det ligger i deras habitus vilket reproducerar detta beteende. Till skillnad från de intellektuella regelbrotten reproduceras inte de emotionella regelbrotten av social kontroll. Emotionella regelbrott ses som negativa av alla deltagare i fältet. Det är ett beteende som både spelare och tränare försöker att instruera bort med hjälp av informell social kontroll samtidigt som det förbjuds av den formella sociala kontrollen. Dock utesluts inte spelare som utför dessa regelöverträdelser från fältet, vilket bör innebära att det är ett beteende som befinner sig inom fältets ramar. Emotionella regelbrott fortsätter att ske och med hjälp av habitus kan de ständigt reproduceras till kommande deltagare och står därmed konstant trots att den sociala kontrollen jobbar emot. På så sätt motiveras och reproduceras även de emotionella regelbrotten. I fallet emotionella regelbrott verkar habitus alltså starkare än den sociala kontrollen.

6 Slutsatser och diskussion

Syftet för denna uppsats var att studera herrfotbollsspelares regelbrott mot sportens regelverk. Detta ämnade vi göra genom att besvara frågorna vad för slags regelbrott som begås på en fotbollsplan? Samt hur regelbrott motiveras och reproduceras? För att svara på första frågan kom vi fram till att det begås regelbrott som präglas antingen av intellektuella överväganden eller emotioner. Inom den första av dessa kategorier sker det ett taktiskt stoppande av en kontring genom att ta till otillåtna medel för att hejda motspelaren. Ytterligare förstärker även spelare beröring från motståndare och väljer att medvetet ramla för att förtydliga att de blir utsatta för otillåten kontakt från motspelare. I kategorin emotionella regelbrott förekommer regelbrottet "snack" mest frekvent. Detta regelbrott sker då spelare blir blåsta av domaren och spelaren kritiserar sen i sig domarens beslut på ett otillåtet vis. Utöver

“snacket” går även spelare in hårdare och många gånger otillåtet i dueller med motståndare på grund av negativa emotioner som även de grundar sig i kritik mot domarens beslut.

För att undersöka hur dessa regelbrott motiveras och reproduceras tog vi hjälp av begreppen habitus och fält samt social kontroll. De intellektuella regelbrotten accepteras, motiveras och reproduceras utifrån ett vad vi väljer att kalla ett informellt regelverk, fältets regler. Vi kan visa på att deltagarna på detta fält, fotbollsplanen, följer och står för detta regelverk. Det existerar en kollektiv acceptans att stoppa kontringar genom otillåtna medel och förstärka beröringar från motståndare och överdriva kontakt i hopp om att uppnå fördelar. I andra ordalag ligger det i spelare och tränares habitus att trotsa det formella regelverket och lyda den informella sociala kontrollen, det är accepterat att bryta mot reglerna i vissa situationer. Detta habitus har spelare och tränare införskaffat sig genom socialisering in i fotbollen. Den sociala kontrollen fungerar i dessa situationer som spelare och tränares habitus medel för reproduktion. Den formella sociala kontrollen förhindrar inte detta beteende då sanktionen inte anses tillräckligt grav, vilket resulterar i att det kan accepteras av den informella sociala kontrollen. Detta beteende belönas av medspelare och tränare i form av goda ord, vilket leder till att det upprepas samt att den negativa synen på en regelbrytande handling försummas och ses som en del av sporten fotboll. På detta vis sätts reglerna av habitus och informell social kontroll används för att upprätthålla dem.

För att svara på frågan hur de emotionella regelbrotten motiveras och reproduceras har vi som ovan även använt habitus och fält samt social kontroll. Likt i de intellektuella regelbrotten grundar sig de emotionella regelbrotten i ett habitus bland våra informanter. Alla fältets deltagare förkastar de

emotionella regelbrotten och både tränare, medspelare och fotbollens regelverk vill instruera bort detta. Med andra ord så vill båda delar av den sociala kontrollen att emotionella regelbrott inte ska förekomma, alltså den informella sociala kontrollen i form av medspelare och tränare och den formella sociala kontrollen genom domaren och sportens regelverk. Trots detta sker dessa regelbrott gång på gång och detta beror på att de emotionella regelbrotten är en del av både spelare och tränares habitus. Detta habitus består bland annat av en vilja av att vinna som erhållits via en socialiseringsprocess genom livet inom fotbollen. Viljan att vinna ger upphov till att spelare reagerar och får behovet av att visa för varandra och tränare att de bryr sig. Både spelare och tränare präglas också av ett förhållningssätt att "rätt ska vara rätt", vilket är en del av deras habitus och på så sätt motiverar emotionella regelbrott. Det ligger i andra ordalag i spelarens och tränarens beteendeschema att reagera när domaren beslutar något som är enligt dem är orättvist, då i form av exempelvis otillåtet "snack" mot domaren. Till skillnad från intellektuella regelbrott så reproduceras inte de emotionella regelbrotten av social kontroll utan de motiveras och reproducerar sig själva genom habitus.

För att relatera våra resultat till tidigare forskning ser vi att det finns strukturer som reglerar visst beteende inom fotbollsvärlden. Likt Waldron et al. (2011) som visar att det finns normer eller regler vilka styr idrottares beteende kan vi visa på att fotbollsspelare och tränare även de förhåller sig till ett informellt regelverk. Till skillnad från Waldron et al. (2015) som visar att idrottare ska uppföra sig maskulint redogör vi för ett informellt regelverk som styr spelare och tränarens beteenden och förhållningssätt gentemot regelbrott. Vi har även gett en bredare förklaring till Carlssons (2001) resonemang kring filmningar. En filmning ses precis som Carlsson (2001) menar, som fusk men vi visar att då den utförs som en förstärkning accepteras den av laget och anses vara ett intellektuellt regelbrott. I relation till Potracs et al. (2006) studie där de pekar

på att träningsmetoder reproduceras till kommande tränare, fungerar spelare och tränares habitus på ett liknande sätt. Vetskapen om när man ska bryta mot regler reproduceras genom spelare och tränares habitus. Det ligger naturligt i deras habitus att utföra intellektuella och emotionella regelbrytande handlingar, det vill säga att förhålla sig till fältets informativa regler. I vår tidigare forskning presenteras även Castillas et al. (2015) studie där de visar att beteende som sker utanför ramen av rekommenderat beteende kan mötas av starka negativa reaktioner. Detta kan liknas med vårt resultat där vi visar att med hjälp av social kontroll upprätthålls och reproduceras förhållningssätt till vad som anses accepterat beteende.

7 Vidare forskning av ämnet

Även intressant hade varit att studera skillnader mellan män och kvinnor, då till exempel fenomenet filmning knappt existerar i damfotboll. Verkar social kontroll på samma vis? Hur förhåller och skiljer sig regelbrott i damfotbollen? Ytterligare hade det varit spännande att jämföra de resultat vi funnit med en liknande studie gjord på elitnivå. Hur ser deras habitus ut, vi vet att det "taktiska gula" existerar även här, hur förhåller sig då elitspelare till detta? Eftersom de har en helt annan press på sig utifrån kanske de påverkas annorlunda? Till sist hade det varit kul att undersöka ifall liknande mekanismer existerar i andra sporter. Existerar det även incitament att taktiskt bryta mot reglerna i till exempel ishockey eller innebandy?

8 Referenslista

8.1 Elektroniska tidskrifter

Ackerman, Alissa.R. 2009. *Registered sex offenders in the community: A test of Agnew's General Strain Theory*, City University of New York.

<https://search-proquest-com.proxy.lnu.se/pqdt/docview/304862602/773D379EC1AB4A24PQ/1?>

(Hämtad 2018-12-03).

Castilla, José L., Mesa Aníbal & González-Ramallal, Manuel. 2017. *Football and justice devices: hybrid ethical narratives, sanctions and legitimacy of interests*. *Soccer & Society*, 18 (4): 575-590,

DOI:10.1080/14660970.2015.1067797

De Moraes, Jorge V. & Túlio, Velho. 2011. Figurations, tension-balance and flexibility of football rules. *Soccer & Society*. 12 (2): 212-227, DOI:

10.1080/14660970.2011.548358

Dunning, Eric. 2000. *Towards a Sociological Understanding of Football Hooliganism as a World Phenomenon*. *European Journal on Criminal Policy and Research* 8 (2): 141-162. <https://doi.org/10.1023/A:1008773923878>

(Hämtad 2018-12-05)

Hughes, Robert & Coakley, Jay. 1991. *Positive Deviance Among Athletes: The Implications of Overconformity to the Sport Ethic*. *Sociology of Sport Journal* 8 (4): 307-325.

<https://journals.humankinetics.com/doi/pdf/10.1123/ssj.8.4.307> (Hämtad 2018-11-17).

Martin, Eric M., Gould D. & Ewing, Martha E. 2017 *Youth's perceptions of rule-breaking and antisocial behaviours: Gender, developmental level, and competitive level differences*. *International Journal of Sport and Exercise Psychology* 15 (1): 64-79. DOI: 10.1080/1612197X.2015.1055289

Swain, Jon. 2000. *The Money's Good, The Fame's Good, The Girls Are Good: The Role of Playground Football in the Construction of Young Boys Masculinity in a Junior School*. *British Journal of Sociology of Education* 21 (1): ss. 95-109. <https://doi.org/10.1080/01425690095180> (Hämtad 2018-12-04)

Potrac, Paul., Jones, Robyn & Cushion, Christopher 2006. *Understanding Power and the Coach's Role in Professional English Soccer: A Preliminary Investigation of Coach Behaviour*. *Soccer & Society* 8 (1): ss. 33-49. <https://doi.org/10.1080/14660970600989509> (Hämtad 2018-12-02).

Waldron, Jennifer J., Lynn, Quinten & Krane, Vikki. 2011. *Duct tape, icy & hot paddles: narratives of initiation onto US male sport teams*. *Sport, Education and Society* 16 (1): ss. 111-125. doi: 10.1080/13573322.2011.531965

Westerman, D. & Tamborini, R. 2010. *Scriptedness and Televised Sports: Violent Consumption and Viewer Enjoyment*. *Journal of Language and Social Psychology* 29 (3): ss. 321-337. <https://doi.org/10.1177/0261927X10368835> (Hämtad 2018-12-05)

1.1 Böcker

Ahrne, Göran & Svensson, Peter. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2., uppl. Stockholm: Liber

Andersson, Torbjörn. 2002. *Kung fotboll: den svenska fotbollens kulturhistoria från 1800-talets slut till 1950*. Diss. Lund: Univ., 2002

Becker, Howard S. 2008. *Tricks of the trade: yrkesknep för samhällsvetare*. 2. uppl. Stockholm: Liber AB.

Becker, Howard S. 2006. *Utanför: avvikandets sociologi*. Lund: Arkiv

Bourdieu, Pierre. 1991. *Kultur och Kritik*. Anföranden. Göteborg: Daidalos AB

Bourdieu, Pierre. 1999. *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*. Göteborg: Daidalos AB

Bretzer, Norén Ylva. 2010. *Sveriges politiska system*. Lund: Studentlitteratur AB

Bryman, Alan 2016. *Social research methods*. 5. uppl. Oxford: Oxford University Press

Fundberg, Jesper. 2003. *Kom igen, gubbar! om pojkfotboll och maskuliniteter*. Diss., Stockholm Universitet

Johannessen, Asbjörn & Tufte, Per Arne. 2003. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 1:4. uppl. Malmö: Liber AB

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Larsson, Bengt & Engdahl, Oskar. 2011. *Social kontroll: övervakning, disciplinering och självreglering*. Malmö: Liber AB

Lilly, J. Robert, Cullen, Francis T. & Ball, Richard A. 2011. *Criminological theory context and consequences*. 5. Uppl. Sage Publications, Inc. USA.

Rennstam, Jens & Wästerfors, David. 2015. *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. Lund: Studentlitteratur

8.2 Internetkällor

Allsvenskan 2018, lagstatistik.

<https://1x2.se/fotboll/sverige/allsvenskan/statistik?fbclid=IwAR1aGUOISyO4xDtBWa9OevPGL23nPNsXlnD7Kf61jmtqVLvorJrO6FfdOgM> (Hämtad 2018-11-21).

Cox, Michael. 2018. Tactical fouling is spoiling football - time for the rulemakers to stamp it out. *ESPN*. 7 februari.

<http://www.espn.com/soccer/blog/espn-fc-united/68/post/3374280/tactical-fouling-is-spoiling-football-time-for-the-rulemakers-to-stamp-it-out> (Hämtad 2018-12-05).

Mattsson, Sebastian. 2018. Beviset att Neymar filmar mest av alla? *Expressen*. 5 juli. <https://www.expressen.se/sport/fotbollsvm/beviset-neymar-filmar-mest-av-alla-vm-spelare/> (Hämtad 2018-12-02).

Svenska fotbollsförbundet (SVFF). 2018. Spelregler för fotboll https://d01.fogis.se/svenskfotboll.se/ImageVault/Images/id_161166/scope_0/ImageVaultHandler.aspx180518131440-uq (Hämtad 2018-11-27).

Vetenskapsrådet. Forskningsetiska Principer. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (Hämtad 2018-10-25).

9 Bilagor

9.1 Bilaga 1 - Intervjuguide för fotbollsspelare

- **Allmänt kring ämnet, bakgrund?**
 - Hur blev du intresserad av fotboll? /introducerad av fotboll?
 - berätta din fotbollshistoria...
 - hur länge har du spelat fotboll?
 - spelade dina föräldrar fotboll?
 - Vilken bild har du av din pappa/mamma som fotbollsspelare?
 - vilken slags spelare var han/hon?
 - hur uppfostrar han/hon dig som fotbollsspelare? (fotbolls habitus)
 - har du en person som du anser varit viktig i din “fotbollskarriär”?
 - Vilken position har du? Vilken är din huvuduppgift på planen?
 - Vad för slags spelare är du på planen?
 - Vad är dina starkaste egenskaper (som fotbollsspelare)
 - har du ett mål som fotbollsspelare?
 - Vad är det
 - vinna/ha kul?
 - hur ser du på regelverket som det är nu?
 - borde något bli tillåtet?
 - borde något förbjudas?
 - vad anser du vara okej?
 - inte okej?
- **Tema - Spelaren och regelbrytande**

- berätta om en typisk situation där man får ett gult/rött kort/varning/utvisning
 - har det hänt dig?
 - vad gjorde du? berätta...
 - vad gjorde din motspelare? berätta...
- hur reagerar dina lagkamrater på en sådan händelse?
 - hur reagerar domaren?
 - hur reagerar tränaren?
 - hur går du “inte ihop” med en domare?
 - vad sägs i efterhand? (av medspelare, tränare, kompisar)
- Kan en regelöverträdelse som exempelvis ditt exempel innan uppmuntras av andra lagmedlemmar/tränare osv?
 - i så fall, när och hur?
 - händer det vid ett specifikt skede av matchen? (kontext)
 - finns det skeenden i matchen då domaren är “hårdare”, enligt din uppfattning.
 - hur ser du på domare i er division?
 - hur får du utlopp för frustration
- Hur långt är du redo att gå för att vinna? när blir det moraliskt fel för dig?
- Vad känner du när du blir “ertappad” av domaren?
 - vilka känslor får du?
 - Vad känner du när du vet att du gjort fel men inte blir ertappad?
 - varför...?
- Säg att motståndarna precis fått en straff, hur påverkar det dig och ditt spel/ samt ditt lags spel? Och - Vice versa

- “Domaren som en del av spelet, använda domaren som en resurs”
- Finns det tillfällen då fler regelbrott sker?
 - specifika matcher?
 - specifika domare?
 - under/överläge?
- gör du något för att förhindra att dina lagkamrater begår regelbrott?
 - Finns det skeenden då du känt att en medspelare begått ett onödigt regelbrott?
 - hur reagerar du då?
 - finns det situationer där du ansett det okej med regelbrott? berätta...

Tema 2 - Laget

- Hur ser du på laget?
 - Vilka ambitioner har laget?
 - vad gör ni för att uppnå dessa?
 - får ni ofta nya spelare?
 - hur ser du på dem?
 - har de lätt att bli en av gruppen?
 - kan du berätta om när du började i laget?
 - Tog det lång tid att bli en av gubbsen?
 - hur såg du på laget under dina första träningar med dom?
 - hur var jargongen?
 - vilket slags lag är ni?
 - enligt dig
 - enligt andra
 - har ni rivaler/en nemesis?

- hur ser interaktionen ut med dem?
- Hur ser relationerna ut i laget?
 - vad har du för relationer till dina medspelare?
 - umgås ni mycket på fritiden?
 - finns det grupperingar?

9.2 Bilaga 2 - Intervjuguide för fotbollstränare

Allmänt kring ämnet, bakgrund?

- berätta lite om din fotbollskarriär
 - hur började du spela?
 - Hur blev du tränare
- har du själv varit spelare?
 - berätta om det
 - vilken slags spelare var du? (tuff, teknisk?)
 - position?
- Har din tid som spelare färgat ditt tränande?
- Berätta om din position som tränare
 - vem ser du dig som?
 - hur försöker du vara?
- Hur ser din relation ut med spelarna?
 - annorlunda med vissa?
 - annorlunda utanför idrottssammanhang?
 - Finns det någon press på dig från spelarna att bete dig eller vara på något visst sätt, då tänker vi som person, socialt, hur?
- Vad är ditt mål med laget?
 - hur vill du att laget ska spela?
 - Vad är din taktik?
 - Vad är ditt mål som tränare? vad får du ut?
- Har du något du (ofta) säger du till dina spelare innan de går ut på match?
- hur ser du på regelverket som det är nu?
 - borde något bli tillåtet?
 - borde något förbjudas?

- vad anser du vara okej?
- inte okej?
- **Tema 1 - motverkande**
- berätta om en typisk situation där man får ett gult/rött kort/varning/utvisning
 - hur reagerar du på en sån situation?
 - gör du något för att dina spelare ska spela “fair”?
- Finns det spelare i ert lag som du anser ta onödiga gula kort?
 - hur hanterar du en spelare som ofta tar onödiga kort/avblåsningar?
 - Skulle man kunna “sparat” det gula kortet till där det kunde behövas mer?
 - hur ser du på dina spelare som ofta “hamnar i otillåtna situationer”
- Hur har du valt lagkapten?
 - Hur ser du hans roll på planen?
 - Vad är hans uppgift?
- **Tema 2 - uppmuntra avvikande beteende**
- Hur ser du på regelbrytande i form av fällningar, hårda tacklingar, filmningar eller dylikt?
 - finns det något man kan göra för att minska detta?
 - Finns det situationer där dessa beteenden är okej?
- Hur ser du på att en spelare aktivt faller någon för att stoppa en kontring?
 - “tar ett gult kort för att stoppa en kontring”
 - hur ser du på den potentiella skaderisken i en sådan händelse?
- Finns det situationer/lag/match-kontext då spelare får uppmaningar från dig att spela mer “tufft”
 - vilka situationer kan det vara?

- berätta om en sådan situation
- Känner du till domaren innan matcher?
- är det något du delar med till spelarna?
- Vad sägs om det är en “slapp” domare?
- Vad sägs om det är en “hård” domare?
- hur använder ni det till er fördel?
- Säg att motståndarna precis fått en straff, hur vill du att laget ska spela kommande?
- hur ser du på att domaren eventuellt utjämnar beslut lagen mellan? (balanserar avblåsningar?)

Tema - laget

- Har laget någon rival?
 - ser du på en sådan match på ett olikt vis?
 - ändrar du något i spelet?
- hur ser du på laget?
- Hur ser jargongen ut i laget
- hur vill du att jargongen ska vara?